

Eivissa: cap a l'illa-ciutat

per Joan Lluís Ferrer

Ha entrat Eivissa en la fase final del seu procés de col·lapse? Què entenem per col·lapse? Al llibre *Ibiza, la destrucción del paraíso* (Balàfia Postals, 2015) vaig mirar de resumir l'origen i desenvolupament del procés de devastació ecològica que ha patit la nostra illa des dels anys 60 del segle XX. Personalment, pens que Eivissa va perdre la fesomia que la va caracteritzar durant segles en algun moment dels anys 90, potser a finals d'aquella dècada, quan la urbanització i artificialització del litoral es va traslladar a l'interior. Va ser aleshores quan va començar la febre de les mansions al camp, al bosc, a les muntanyes..., només amb finalitats especulatives. No eren cases per viure, ni tant sols xalets per als propis eivissencs, sinó que eren 'casoplons' per llogar, vendre o, en general, especular. Molts d'ells (no tots) són avui amagatalls de delinqüents internacionals de tot tipus. I també va ser aleshores quan sorgiren els agroturismes i hotels rurals, una altra eina per a *turistificar* l'interior de l'illa, que fins aquell moment havia aguantat més o menys bé l'investida d'aquesta indústria.

Ara bé, des de l'aparició de fenòmens aparentment aliens a la nostra illa, teòricament llunyans, com és l'aparició del Daesh, la guerra de Síria i les revoltes a altres països àrabs, les coses s'han anat precipitant. Aquestes desgràcies han provocat, com sembla lògic, una fugida del turisme d'aquells indrets. L'extrem oposat de la Mediterrània s'ha beneficiat d'aquest redireccionament turístic i així ha estat com les xifres d'afluència de visitants a Ei-

vissa, una illa petita i fràgil, s'ha multiplicat com mai no es recorda.

No és que venguin més turistes que mai (cosa òbvia), sinó que les pujades interanuals que veiem des de 2009 no tenen precedents. Normalment, el trànsit aeroportuari presentava pujades d'un any a l'altre de l'1 %, el 2 %, el 4 %, potser el 5 %. I també algun any ha presentat baixades. Però, des de fa deu anys, els augments ja superen moltes vegades el 10 %, i a l'any següent es torna a superar el 10 %, i així any rere any. Avui, a Eivissa ja arriben al cap de l'any més turistes (quatre milions) que a tot Costa Rica i Guatemala juntes, i pràcticament els mateixos que rep Cuba tot l'any. No fa falta parlar de quina és la diferència de volum entre Eivissa i aquests països americans.

Una sola dada: a l'any 2005 arribaren a Eivissa dos milions de visitants. A l'any 2017 ja fregaren els 4 milions. És a dir, gairebé hem duplicat la xifra en només 12 anys! Potser s'hagi reduït l'estada de cada turista en nombre de dies, però això es compensa amb altres dades: nombre de iots en constant progressió, creuers cada volta més nombrosos i grans...

I, pel que fa a la població, l'illa ja ha superat, el 2017, la barrera dels 150.000 habitants. A l'any 2000 en-

Carretera col·lapsada en el mes de febrer (fotografia: J. A. Riera / *Diario de Ibiza*).

cara érem 90.000. I tot això ha passat malgrat la brutal crisi econòmica, malgrat la manca d'habitatge i a pesar d'altres adversitats.

Aquesta pressió humana damunt el territori està ferint de mort els recursos naturals de la nostra illa. La urbanització difusa (i també la concentrada) del nostre camp continua augmentant sense parar. Bé es cert que el 2018 no s'aprova el nombre de cases que s'aprova, per exemple, l'any 2000 (228 edificis de tot tipus en un sol any). Però, així i tot, cada any des de 2008 continuen edificant-se al voltant de 55 cases al camp. En un paisatge rural ja saturat d'habitatges unifamiliars, cada any n'hi afegim 55 més. Unes vegades seran menys i altres més, però el ritme, avui, continua sent aquest.

Cada casa en el camp és alguna cosa més que una simple construcció. Per terme mitjà, cada casa disposa de dos cotxes, la qual cosa ajuda a saturar les carreteres. També és una font de residus, una nova fossa sèptica, una nova font de

Platja saturada de turistes (fotografia: Vicent Mari / *Diario de Ibiza*).

flora al·lòctona i a vegades invasora, una nova font de contaminació acústica i lumínica, un nou espai desnaturalitzat i artificialitat (una tanca perimetral que sovint incompleix la llei i, en tot cas, fragmenta el territori), un camí per arribar-hi, una estesa elèctrica (no sempre soterrada), etc. Quantes cases de camp hi ha realment integrades en el nostre territori?

Es pot dir que cadascuna de les cases «unifamiliars» (a voltes hi caben tres o quatre famílies) que s'aproven a Eivissa és una font de futurs conflictes, de futures necessitats i de problemes de tota mena que mai les administracions podran atendre com caldria. I, per imprevisible que sembli, encara se n'aproven dins zones d'alt risc d'incendi: enmig del bosc, on no n'hi ha prou amb una faixa contraincendis per garantir la seguretat dels seus habitants.

La urbanització difusa i gairebé uniforme que durant les darreres dècades s'ha escampat arreu d'Eivissa ha fet que avui només quedin a tota l'illa vuit parcel·les de terreny d'1,5 km² on no hi ha cap casa. Són els darrers vuit trossets (1,5 km² no és gran cosa sobre el terreny) que ens queden totalment verges. I s'ha de fer constar que això potser ja no sigui així a l'hora de publicar-se aquest article.

En aquestes condicions, és evident que Eivissa marxa acceleradament cap al model d'illa-ciutat.

illa-ciutat pot ser també un lloc amb amples zones verdes (aquests darrers vuit trossets sense cases) i amb una densitat edificativa baixa. Però, fins i tot això, un lloc així ja no serà camp, no serà sòl rústic ni medi natural: serà medi urbà. Tal volta poc dens, però urbà.

Una anàlisi feta per aquest autor sobre l'evolució urbanística de totes les illes de la Mediterrània fa quatre anys, posa de manifest que Eivissa és, de totes elles, la que està patint la intensitat edificativa més gran. És a dir, és allà on més es construeix. Si continuem així, a mitjan dècada dels anys 50 del present segle, ja hauré superat Malta en nombre d'habitants. El pronòstic procedeix d'una projecció matemàtica feta entre el ritme de creixement demogràfic de les dues illes en les darreres dècades, que dona com a resultat el 'sorpasso' d'Eivissa damunt Malta dins uns 25 anys.

Abans, però, hi haurà una data clau per saber si aquesta profecia tan desagradable s'acomplirà o no. Serà l'any 2031. En aquell moment, segons les dades del Mapa Urbanístic de les Illes Balears (MUIB) s'esgotarà tot el sòl urbanitzable de l'illa d'Eivissa i que encara no ha estat edificat. És el que els experts anomenen sòl vacant. Quan s'edifiqui tot ell, la població d'Eivissa passarà a ser de 183.000 habitants, és a dir, 43.000 més que ara, aproximadament. El ciment haurà convertit 349 hectàrees de sòl rústic en

Aquesta definició, que pot semblar exagerada a primera vista, no ha d'interpretar-se com a sinònim d'una illa on només hi ha edificis de vuit pisos i una retícula uniforme de carrers i avingudes per tots els costats. Una

noves construccions i el mateix pas-sarà amb 196 hectàrees avui definides com a sol urbà i urbanitzable, però que encara són feixes, pinars o camp de secà.

Quants cotxes circularan aleshores per les nostres carreteres? Quantes depuradores noves necessitarem? Quantes esteses elèctriques més travessaran el nostre camp? Com es gestionaran els residus? Quina serà l'agilitat d'actuació dels nostres polítics en aquell any de 2031?

Aquest serà el panorama aleshores. Ara bé, pensem en el dia següent a aquesta data de 2031. S'haurà completat tot el sòl que legalment és possible edificar. I llavors què? Aquell serà el moment clau: què farem aleshores? Optarem per conformar-nos amb aquests 183.000 habitants i direm 'fins aquí hem arribat'? O bé... en voldrem més?

En un reportatge que vaig publicar a *Diario de Ibiza* l'any passat, vaig plantejar a diversos càrrecs polítics de tots els partits aquesta pregunta: què hem de fer el 2031 quan s'esgoti l'actual sòl edificable? De manera increïble, vaig tenir dificultats per escoltar-ne algun, fins i tot persones de l'àmbit ecologista, que proclamassin clarament l'opció del creixement zero a partir d'aleshores.

Ja deia Machado que el dia de demà encara no està escrit. No se sap què pot passar d'aquí a llavors. Recordem que centres industrials que eren exemple de prosperitat en el món, com Detroit (EUA) es varen ensorrar d'un dia per l'altre i quedaren sumits en un món de delinqüència, pobresa i marginació sense que ningú sabés per què. Però també hi ha hagut ciutats totalment enfonsades en la decrepitud (Bilbao) que també en pocs anys ressuscitaren i avui brillen per a tothom. La única cosa certa a Eivissa és que, des dels anys 60, apostam per la mateixa carta: el ciment i l'asfalt damunt la nostra petita illa. El formigó creix, però Eivissa no.

JOAN LLUÍS FERRER
PERIODISTA ■